

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 300 korona.
Fél évre ... 150 korona.
Hogy negyed évre 75 korona.
Hogy hóra ... 25 korona.

Nyitóléti közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és eszaki egyesül-
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 887.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
Társaság.
Bulvardnál Rogale Ferdin-
and L. (József főh.-ut 22.)
TELEFON-SZÁM:

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, augusztus 7.

Vita a kamarában a korona bevéltásáról.

BUCURESTI. A képviselőház augusztus 3-iki ülésén Angelescu bevezette a korona bevéltására vonatkozó törvényjavaslatot, melynek megvitatását a ház azonnal megkezdte. Popovici a nemzeti párt nevében indítványt tesz, hogy a kisebb összegek és az erdélyi parasztság koronái egy-egy arányban legyenek bevéltva. Take Jonescu közli, hogy a korona bevéltási arányát a minisztertanács fogja megállapítani. Téves az a vélemény, — mondotta — hogy egyesek szegényebbek lesznek általa, ha a korona bevéltása nem al pari történik. Hozzászóltak még a javaslatához Munteanu, Nicorescu, Raducanu képviselők. Utóbbi beszéde után a többség a vita bezárását követelte. Vaida tiltakozik a vita bezárása ellen, mert ilyen fontos javaslatnál szükség van a legszélesebb megvitatásra. Az ülést éjjel 12 órakor a következő nap délután 4 órájára elhalasztották.

BUCURESTI. A korona bevéltása, amelynek augusztus 8-án kellett volna kezdődnie, újabb halasztást szenved. A szenátus ugyan augusztus 15-én nyári szünetét kezd meg és nem valószínű, hogy a képviselőház augusztus 15-ike előtt a korona bevéltására vonatkozó törvényjavaslatot megszavazza.

Magyarországon vannak az aradi repatriáltak.

Megírtuk már, hogy tegnap új visszatérítő vonat indult Magyarországra. A vonat 135 vagonból állott, ezért egyszerre való elindítása lehetetlenné vált. Így a vonat két részletben hagyta el Aradot. Az első része délután egy órakor és a második része délután fél háromkor indult a pályaudvarról. A határvizsgálat Kürtösön, ma délelőttig tartott, mikor is a repatriáltak egyik részét átengedték Magyarországra. A vonat másik része ma délután hagyta el a kürtösi pályaudvart. A repatriáló vonatokat Sciopu rendőrtiszt kísérte a határig és adta át a magyar hatóságoknak.

A mai valutapiac.

Arad: leu 3.55, márka 4.10, dollár 136—138. Bucaresti: korona 28—28.50, márka 1.09, dollár 36—37. Temesvár: leu 3.55, márka 4.06—4.07, dollár 139—141.

Román munkásküldöttség Magyarországon

A napokban Aradra érkezett a bucuresti román szocialista-párt egyik pártvezetőségi tagja, aki az *Aradi Közlöny* munkatársának kijelentette, hogy a román szocialista-párt és szakszervezeti tanács utasítást kapott a Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségétől arra, hogy az olasz és angol munkásküldöttség után a romániai szakszervezeti tanács és szocialista-párt is küldjön ki vizsgálóbizottságot a mai magyarországi munkásvizonyok tanulmányozására. A román szocialista-párt — informátorunk szerint — már meg is tette a szükséges lépéseket abban

az irányban, hogy a román munkásküldöttség Magyarországra utazhasson. A bucuresti román szocialista-párt küldöttsége — a mennyiben a magyar kormány nem támaszt nehézségeket, a jövő hét folyamán indul el Bucurestiből Budapestre. A küldöttség különösen a politikai pörökben követett bírói eljárást és a magyar Kormány a munkásszervezetekkel szemben való magatartását tenné vizsgálódás tárgyává. A hirt mindaddig, amíg hivatalosan is nem erősítik meg, mi a megbízható forrás dacára fenntartással közöljük.

A lengyelek békefeltételei.

(Lloyd George nem fogadta az orosz népbiztosokat.)

LONDON. Amint az eddigi hírekből megállapítható, az oroszok minden eszközt felhasználnak, hogy a fegyverszüneti tárgyalásokat mindaddig késleltessék, amíg döntő sikereket érnek el a lengyel harctéren. Erre mutat az a tény, hogy a moszkvai kormány utasítást adott megbízottainak, hogy a fegyverszüneti tárgyalásokat augusztus 4-ig halasszák el.

LONDON. A baranovici fegyverszüneti tárgyalások egyelőre megszakadtak, mert az orosz delegátusok azt kívánták a lengyel megbízottaktól, hogy ezek felhatalmazást szerezzenek nemcsak a fegyverszüneti megállapodások, hanem a békeszerződés aláírására is. Miután ilyen meghatalmazásuk a lengyel megbízottaknak nem volt, visszautaztak Varsóba újabb utasítások céljából.

LYON. Lloyd George a Londonban tartózkodó Kamenew és Krassin népbiztosokkal közölte, hogy csak a fegyverszüneti szerződés aláírása után hajlandó őket fogadni és velük tárgyalásokba bocsájtkozni.

VARSO. Dasinski alelnök a

Journal de Pologne egyik munkatársa előtt közölte azon fegyverszüneti feltételeket, amelyeket a lengyel megbízottak a baranovici tárgyalásokra magukkal vittek. Ezek a következők: 1. Lengyelország függetlensége. Semmiéle beavatkozás az oroszok részéről Lengyelország belligyeibe. 2. Lengyelország nem járul hozzá hadseregének sem teljes, sem részleges leszereléséhez. 3. A fegyverszüneti demarkációs vonal azonos legyen a Lloyd George által megállapított határokkal. Megemlítték még a lengyel államférfiu, hogy Lengyelország igen nagy súlyt helyez a nyugati hatalmak szimpátiájára és soha sem fogja Lengyelország a szovjet rendszert határain belül elismerni.

LYON. A lengyel hadsereg újjászervezése folyamatban van. A csapatok hangulata amilyenre kívünlő, hogy a Pripet és Brody között már újabb offenzívát kezdtek a bolsevikiek ellen. Az orosz csapatok a Bug környékén csoportosultak nyilván azzal a szándékkal, hogy Varsó ellen hatalmas támadást kezdjenek.

Postafőnök az esküt nem tett postások elbocsájtásáról.

Megírták a lapok, hogy az esküt nem tett posta- és távirat-tisztviselőket és alkalmazottakat a posta kötelékéből elbocsájtották, holott a kormány az eskütétel határidejét augusztus 15-ig meghosszabbította. Bulzán Avram posta- és táviratfelügyelő, hivatali főnök ma ezzel kapcsolatban a következőket mondta az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— Az én hivatalom még nem

kapta meg az eskütétel határidejét meghosszabbító rendeletet, de bizonyos, hogy meg fogja kapni. A rendeletet nem alkalmazhatom azokra az esküt nem tett tisztviselőkre, akik már kérték a repatriálásukat. Ezeknek volt idejük július 29-ig gondolkodni, de meg azután nem is vállaltok értük garanciát. Azok az esküt nem tett tisztviselők és alkalmazottak, akik nem repatriáltatják magukat, nem esnek ilyen elbírálás alá. Hogy elfogadják-e későbbi jelentkezésüket, az nem tőlem függ.

Élelmiszer és ruhanemű Aradnak és a vármegyének.

A megyei közellátási bizottság megbizta Raicu Aurél prefektusi titkárt azzal, hogy a vármegye közönsége számára ruhát és élelmiszert utaltasson ki Bucurestiben. Raicu titkár küldetése eredményes is járt: a kormány nagymennyiségű ruhát és élelmiszert utaltatott ki a megye közönsége számára. Raicu titkár vasárnap újra Bucurestibe utazik, hogy a már kiutalt áruknak Aradra való szállításáról gondoskodjék. Itt említjük meg, hogy Leucuta volt városi prefektusi titkár a város képviseletében ugyancsak Bucurestibe utazott, ahol a város részére is nagymennyiségű élelmiszert és ruhaneműt utalt ki a kormány. A kiutalt áruval Leucuca már Braiában van és közelesem haza érkezik.

Nagy gyárégés Bukarestben

BUCURESTI. Vasárnap reggel 6 órakor a Marmorosch Bank cég tulajdonát képező Alimentarea tésztagyár gyártelepén tűz ütött ki. A gyár egész épületét elpusztították és romná tették a lángok. Valamennyi kerület tűzoltósága megjelent és a tűz továbbterjedését sikerült is megakadályozni. A tűzoltóság azonban — nem tudni miért — közel két órával a tűz kitérése után érkezett meg. A tűzoltók a gyártelephez tartozó szódavizgyár épületét megmentették. A tűz oka valószínűleg rövidzárlat volt, amely reggel 5 és 6 óra között, tehát abban az időben keletkezett, mikor a gyár motora nem működött. Husz vagon liszt és tészta égett el. A kárt megbecsülni nem lehetett, a gyár személyzete azonban 2 millió leire teszi.

Vihar a német parlamentben

BERLIN. A Reichstagban a katonai bíráskodásról szóló törvényjavaslat volt napirenden. Mikor dr. Rosenfeld független szocialista szólásra állt a német nacionalisták lármásan tüntettek ellene Gallwitz volt gyalogsági tábornok beszéde után szólalt fel Rosenfeld. Szavait nagy láрма kísérte s amikor az előtte szólót úgy jellemezte, mint az átkozott régi rezsim emberét, óriási vihar tört ki a jobboldalon. A német nacionalisták előretódultak, miközben a függetlenek elszántan vették körül a szószéket. A terem közepéről a zajban érthetetlen szavakat kiáltott Ledebour a nacionalisták felé. A siketítő láрма most fokozódott s az elnök esengője percekig nem tudott rendet teremteni. Mikor a csend végre helyreállott, a nacionalisták tüntetően kivonultak a teremből s a néppárt csatlakozott hozzájuk.

MŰVÉSZET.

Tűzpróba.

Drasche-Lázár Alfréd hasonló című regényét sokan olvasták és sokaknak tetszett. Nem mondható az utóbbi a nyári színházban tegnap bemutatott dramatizált regényről. A szerző nem tudott szabdalni a regény epikai hosszadalmasságától és ezért a szindarab vonatkozó. Az alakok megrajzolása sem oly sikerült, mint a regényben. A színmű azonban bővelkedik hatáson jelenetekben és ezért a tegnapi sajtó előtt szívesen fogadta. Az előadás nem mondható a legsikerültebbnek. Tapasztaltak, hogy ahányzor tömegeknek kellene mozogni az aradi színpadon, megszűnik a tudomány. A Tűzpróba II. felvonásának leverésjelenete siralmas benyomást keltett. Bűntudat hatott az is, hogy a mediatizált hercegi palota hallójában mozgó lába szétlógó nyugalmasította a szereplőket. A szereplők sem mondható szerencsésnek. Székely példái, bármily nagyra juttatott is, nem tudta elhárítani, hogy nagystílű kegyelmű láma. Forgács (Magnus gróf) szintelenül, mondhatni kedvetlenül játszott, pedig az aradi közönség ráját várta. Az is igaz, hogy a szerep sem valami brilliáns. Csige (Böke Ada) elfogadhatóvá tette a lehetetlen leányalakot. H. Harmath József (Livia hercegnő) prózájának varázsával ragadta magával a közönséget. Pompás alakítást produkált Jakabffy az ifjú herceg szerepében és megmutatta, hogy előadásai prózái színész. Kisebb szerepekben megállták helyüket Baross György, Várnay és Olasz. Tsch Böke egy óráig görögény szerepében remekelt. Az előadás hírlapok ért véget, ami főleg annak tudható be, hogy nemcsak a levonások között szünetek voltak, hanem maga az előadás tempója is lassú volt. (K.)

* A szívet. Neddel gyönyörű muzsikája operettjét játszotta tegnap a román színházban. A fő nő szerepekben Nicolau asszony, Zamora Elena, Grand Anna arattak szép sikert. Baross György szívesen elragadta a közönséget szép ének-számaival.

* Városi Színház. A bucaresti-i Aram Nicolau operett-színházna, szombaton Gilbert: Az arad ipja című kitért operettét mutatja be. — Jegyek előre váltandók a színház pénztárájánál.

* Druz János mint vendég és mellette Horvát Mici, György, Kertész, Várnay és Pálosi mintek a LII. héttől repitve alkalmával az operett színpadon. Először volt a helyi színpad. On szerencsés imá kedves operettje meg. vasárnap délután pedig Horvát Nusi lép fel a színpadon.

* A Modern Kabaré mai műsora: Inesca Carmen Maffió-tánc. Kassay úri román tánc, Lantos Ferenc baritonista, Petik Rózi énekesnő, Mezei Lajos komikus, Lázár Géby táncművész, Székely Nelly dalsz. Kassay-Constantin páncs és Várady Aladár grotesk komikus, Borzasky világhírű nőművész, A kérvény" és a „Kutyamész" című karkatató bohózatok.

* Csékházi, a bécsi An der Wien színház műsora: Erdélyben a közönség, színházban került színté megkérte. Horvát Nusi a színpadon. Tündérvilág bájos, közkedveit primadonái általános óhajja Aradon is eljárt az előadás szerepét.

Jövő héten kezdődik az új kitelepítési rendelet végrehajtása Aradon.

Imartottuk már azt az új és mégis meglehetősen új kitelepítési rendeletet, amely nemzetiségre való tekintettel repatriálja az 1914. óta ide beköltözött idegeneket. Dr. Borzasky Julian lakáshivatali elnök az új kitelepítési rendelet végrehajtásáról ma a következőket mondta az Aradi Közlöny munkatársának:

— A rendeletben megállapított új hivatalok és bizottságok szervezése most van folyamatban, sőt néhány nypon belül azt a munkát már be is fejezzük. A napokban nyitvatartásra kerül a polgármester annak a végrehajtására vonatkozó rendelete is. A végrehajtás módja egyszerű, világos és tiszta.

A polgármester rendelete kötelezi a háztulajdonosokat arra, hogy a rendelet alapján készült blankettákat kiváltsák az Egyhásmegyei könyvkereskedésből. A blankettákat a háztulajdonosok kötelesek záros határidőn belül kitölteni és a lakáshivatalnak beszolgáltatni. Mikor ez megtörtént, nyomban megkezdik működésüket az új hivatali szervek is, melyeknek munkáját nagyban megkönnyíti az, hogy már kész lakáskataszter áll a rendelkezésre. Bizom benne, hogy a rendelet igasságos és hűségese végrehajtásával megszűnnek a ma már tarthatatlan lakásmiértnépek. Ugy tervezük, hogy az új rendelet végrehajtását a jövő tétlen megkezdjük.

A száműzött király élete.

(A bőkezű Nikita)

Hírt adtunk már arról, hogy a montenegrói pásztorok pátriárka uralkodója, Nikita király, az örök-ké emlékezetes Neuillyben tölti országából való száműzetésének szomorú napjait s most már halálos betegség gyötri. A párisi Figaro most érdekes intimításokat fűz ehhez a számfűzéshez és mitután előrebocsátja, hogy a francia kormány mint gyamus embert kezel a Feketehegyek királyát, aki sehogy sem akar országának függetlenségéről lemondani s előbb Bordeauxban, majd a Paris vidékén volt internálva. — megállapítja, hogy a francia kormány Nikita minden könyörgése dacára is ragaszkodik ahhoz, hogy a szerencsétlen uralkodó Franciaországban felügyelet alatt maradjon.

Ennek következtében detektívek kísérik minden lépését s engedély nélkül még Neuillyt sem szabad elhagynia. Ilyenformán szomorúan, analmasan telnek-múlnak az egy pátriárka fogolynapjai. Nemrégiben aztán hosszas kérés-könyörgésre megengedték neki, hogy leányát, az olasz királynét, Rómában rövid időre meglátogathassa. Ünnepe volt ez Nikitának. Rómából visszatérőben fiát, Danilo trónörökösét is felkereste a Capmartini gyönyörű villában, a honnan aztán egyhét-hét napra Nizába is átrándult.

— Egy ilyen nizzai kirándulásról — írja a Figaro tudósítója — érdekes jelenetek voltak tanuja. A Promenade des Anglais-n egy padon üldögéltem és egy orosz közkatonával beszélgettem. Egyszerre egy új jött hozzánk s tiszta orosz nyelven megszólította e katonát.

— Felséges uram, Montenegró királyja küldött s arra kéret álta-

lam, mondanád meg nevedet, születéshelyedet és évedet, mert egy kitüntetéset akar neked ajándékozni. . . Körülnéztem s fölünk a harmadik padon megpillantom Nikitát, aki a padon sütkérezett. Az orosz katona a kért adatokat megadta s a mikor néhány nap múlva visszontláttam, több kitüntetései között büszkén viselte a csekély értékű montenegrói rendjelet.

Nikita király különben, amióta a külföldön időzik — folytatja a lap — különös változások ment át. Azelőtt kohok zsugorisággal gyűjtötte a pénzt és amint ez köz-tudomásu, holmi börtömmunkásoktól sem idegenkedett, csak hogy gazdagságát szaporítsa. Most egy szerre nagyon gavallér lett. Minden franciaországban tartózkodó montenegrói menekültnek havonta kétszáz frank segélyt utal ki a montenegrói konzulátus útján abból a husz millióból, melyet országából magával hozott és az Angol Bankban elhelyezett. Mi ennek a bőkezűségnek a magyarázata? Természetes, hogy a bölcs és ravasz Nikita így akar jövője céljai érdekében pártot szerezni. Alattvalói azonban felveszik a pénzt és nem engedik meggyőződésüket megvásárolni s továbbra is hirdetik, hogy Nikita elárulta Montenegrót és ott többé keresni valója nincs.

— Beszéltem Nézi Borbélyával — folytatja a tudósító — aki egyúttal inasa is s ő mondotta nekem, hogy Nikita király nagyon fáradt, törődött, már segíteni kell a levétkéztetésben, nem jól érzi magát Franciaországban s csak egy vágya van: élve visszakerülni a Fekete hegvek közé a ernagore-pásztorok fölött a podgoricai hársfák alatt salamoni törvényt írni.

Megérkezett az új termés-rendelet.

A várva-várt termésrendelet ma érkezett meg. A rendelet szerint csak kétféle lisztet lehet öröltetni. Egy egységes kenyérlisztet és a buza 15—20 százalékából 0-ás lisztet. A nullás lisztet az állam lefoglalja és csakis cukrászdák, gyógyintézetek és szanatóriumok részére történik kiutalás. Pékek csakis egységes kenyérlisztből készített kenyeret hozhatnak forgalomba. Háztartások az általuk vásárolt gabonát úgy öröltetik, ahogy nekik tetszik. A rendelet aug. 8-án lépett életbe. A rendelet szerint a malmokat bizottság ellenőrzi és az ott talált nullásliszt készletet azonnal lefoglalják az állam részére, ahonnan esetről-esetre utalják ki cukrászdák, szanatóriumok és gyógyintézetek részére. Az egységes kenyérliszt ára kilogrammonként 80 bani, a nullás liszt ára 3 lei és 75 bani.

Új szociálista párt Pesten.

(Peldi nyilatkozata.)

BÉCS. Budapestről jelentik: A kormány támogatásával új szocialista párt alakult. A párt — melynek néhány száz tagja van — kizárja a politikát és csupán gazdasági s szociális kérdésekkel foglalkozik keresztény nemzeti alapon. A Wiener Allg. Ztg. erre nézve kérdést intézett Peldi Gyula volt szociáldemokrata miniszterhez, aki ezeket mondotta:

— A szocializmus szempontjából semmi jelentőséget nem lehet a budapesti pártalakulásnak tulajdonítani. A sokorópátkai szocialisták sorában egyetlen olyan frakció nincs, aki valamely megal-munkban résztvevő volna. A magyar szociáldemokrácia ügyeit az időszerűtől mi intézzük. De sok reményünk van arra nézve, hogy otthon most már mégis fog tisztulni a helyzet. Ha rendszerváltozás nem is várható addig, míg a felülkerelkedett reakció mámorja el nem párolog, vannak jelek, amelyek arra engednek következtetni, hogy a magyar kormánykörök teljes tudatában vannak, hogy az öntudatos munkásság támogatását a konszolidáció művészei nem nélkülözhetik.

— Azt hiszem, nincs messze az az idő, amikor a magyar kormány megismétli ajánlatát, a miit hozzánk juttatott s ezáltal elfogadja feltételeinket is, amely esetben készek leszünk a kibontakozás munkájában közreműködni. De ez el sem képzelhető másként, csak abban az esetben, ha a magyar munkásság teljesen és minden tekintetben visszanyeri szabadságát úgy, hogy ezt a szabadságot többé ne kelljen félteni. Részemről azt hiszem, hogy a magyar politikai élet vezetői közt még fogják találni nemsokára azt az embert, aki erős kézzel és bátor koncepcióval kezdi meg az újjáépítést.

